

Månadsnytt

Årgång 27 – Nr 4 – April 2011

Sveriges Pensionärsförbund – Seniororganisationen i tiden
Karlskogaföreningen

Den 14 april höll SPF Örebrodistrikt årsstämma i Karlskoga Folkhögskola. Vår ordförande, Kajsa Werner (t.v.), syns här under kaffepausen tillsammans med avgående distriktsordföranden Inga Davidsson-Friberg. Läs mer om vad som hände på sidorna 6 och 7. Foto: Jan-Erik Averås.

**Sydafrika tröttnar
vi aldrig på!
Se Rolands
bilder i färg
på sid. 4**

**3 maj år 1808 var en
tragisk dag.
Bertil Edling berättar på
sid. 11 om en berömd
tavla på Pradomuseet.**

**Vad vet du om
Gambia?
Kanske ingenting.
Vi får veta en hel
del på sid. 13**

Almanackan

(Sparas lämpligen till nästa nummer av Månadsnytt)

Manusstopp för nästa nummer av Månadsnytt tisdagen den 16 augusti.

Distribution fredagen den 26 augusti.

Tisdag 3 maj kl. 14.00

Månadsmöte. Missionskyrkans samlingshall.
Karin Nordin, vardagsjuristen – testamenten
och andra juridiska frågor. Musikunderhållning.
Se notis! Anmälan till exp. tel. 302 40 senast
måndag 2 maj före kl. 11.30.

Fredag 6 maj kl. 15.00

Club Solbringen. Underhållning av Ollry's
från Nora. Anmälan till exp. tel. 302 40 senast
torsdag 5 maj före kl. 11.30.

Torsdag 12 maj kl. 14.00

Träffen. Kafferepet.

Fredag 19 maj

Utflykt till Loka. Se notis!
Anmälan senast 12 maj.

Tisdag 30 augusti

Funktionärsträff enligt särskild inbjudan.

Tisdag 6 september kl. 14.00

Månadsmöte. Missionskyrkans samlingshall.
Rune Blidh sjunger egna och andras visor.
Se notis. Anmälan till exp. tel 302 40 senast
dagen före kl 11.30.

Lördag 10 sept 2011 kl. 10.00-12.30

Lördagsträffen. Vår vackra fjällkedja.
Allan Hede visar bilder och berättar.

Tisdag 20 september kl. 14.00

Vetgiriga veteraner. Missionskyrkans sam-
lingshall. Ulla och Jan-Erik Averås berättar från
resa till Arizona.

Lördag 24 sept 2011 kl. 10.00-12.30

Lördagsträffen. Konst runt Möckeln.

Årets Vårutflykt går till Loka den 19 maj

Torsdagen den 19 maj är det dags för den
traditionella vårutflykten.

Som omväxling åker vi i år till Loka.

En buss för 50 personer är bokad, så passa
på att anmäla dig nu! Bussbiljett: 50 kr t.o.r.

Avgång från Lasarettet kl 9.50, Sandviken
(Bergmästaren) kl 10.00, Torget kl 10.05 och
Busstationen kl 10.10.

Tipspromenader eller egen promenad.

Lunch serveras, kostnad 140 kr inkl. dryck
och kaffe.

Återresa ca kl. 14.00.

Anmälan senast 12 maj till exp. tel 302 40.
Meddela påstigningsplats och ev. specialmat.

Välkomna!

Lars Hörman, tel 535 21

**SPF:s expedition har sommarstängt
från 1 juni, öppnar den 22 augusti.**

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna

Jan-Åke Danielsson, Bohultsgatan 7

Gunnel Ringman, Kryssvägen 15

Mats Stark, Kryssvägen 28

Ansvarig utgivare:
Redaktionskommitté:
Annonser:
Kansli och expedition:

Föreningens ordförande:
Föreningens sekreterare:
Föreningens kassör:
Föreningens hemsida:
Föreningens PlusGiro:
Föreningens Bankgiro:
Tryckning:

Kajsa Werner, tel 541 63. E-post: kajsa.werner@folkbildning.net
Birgitta Hede, Jan-Erik Averås och Roland Ekelund. E-post: m-nytt@blixtrail.se
Britta Gillberg, tel 527 11. E-post: britta.gillberg@comhem.se
SPF, Solbringen 80, Loviselundsvägen 73, 691 83 Karlskoga. Tel 302 40.
E-post: 0586-30240@telia.com Öppen vardagar kl. 10-12.
Kajsa Werner, tel 541 63. E-post: kajsa.werner@folkbildning.net
Birgitta Hede, tel 536 02. E-post: hede.birgitta@telia.com
Leila Raudsaar, tel 181 01. E-post: leila@raudsaar.com
www.spfkarlskoga.se E-post: christer@lasson.st
94 41 25-4
5715-5640
Karlskoga Grafiska, tel 300 53. E-post: grafiska@telia.com

Ordföranden har ordet – mycket om studiecirklar

Många av våra medlemmar är passionerade bridgespelare och andra vill bli det men hittar ingen kurs att anmäla sig till. Så var det innan Johan Essén åtog sig att leda en nybörjarkurs i bridge i höstas. Efter 21 träffar med tre timmars studier varje gång, avslutades kursen i mars, och på annan plats i tidningen hittar ni en rapport och en bild från den lyckade kursen. Deltagarna är mer än nöjda med kursen och kursledaren. Nöjda är också deltagarna i ”Passion för livet”, som också startade i höstas och slutade i mars efter sex träffar.

Vi har också haft två studiecirklar i spanska under våren samt en litteratursirkel, som pågår fortfarande. Cirkelledarna är medlemmar som arbetar ideellt, så det enda man betalar för är kursbok/kursmaterial om sådant används. Cirkelarna är en förmån som följer med medlemskapet i SPF. Lokaler finns, bland annat hos Studieförbundet Vuxenskolan som vi samarbetar med och på Solbringingen och på Träffen.

Om ni har önskemål om cirklar, ska ni höra av er till SPF:s expedition. Jag kan inte lova något i förväg, det beror ju på om man kan hitta en cirkelledare, som behärskar det ämne ni efterfrågar. Men jag kan lova att jag verkligen ska försöka hitta en sådan om ni har förslag till en studiecirkel.

En beprövad metod är att ordna en cirkel som förberedelse till en resa. Man studerar en stad, ett landskap eller ett land och sedan avslutar man med att resa dit.

Men nu börjar en annan säsong, Våren har äntligen kommit! Då lockar inte studier lika mycket som golf och andra utflykter i naturen. Man vill ut och sola, eller följa med på en SPF-resa!

**Glad Påsk och Glad Vår
önskar jag alla!**

Kajsa Werner

Månadsmöte

Tisdagen den 3 maj kl. 14.00
i Missionskyrkans samlingsal

Program:

1. Katarina Nordin, vardagsjuristen – Testamente och andra juridiska frågor.
  2. Kaffeservering, lotterier och samvaro.
  3. Musikunderhållning av elever från Karlbergsskolans högstadium.
- Anmälan till exp. tel. 302 40 senast dagen före .

Välkomna!

Kjell Selander

Månadsmöte

Tisdagen den 6 september

Program:

Rune Blidh – egna och andras visor.

Rune besökte oss vid marsmötet och höll ett bejublat framträdande med kluriga visor, dikter och underhållande mellansnack. Endast ca 30 medlemmar deltog.

SPF gör ett nytt försök och hoppas att denna gång fylla lokalen. Boka redan nu i din almanacka.

Mer info i nästa Månadsnytt.

Kjell Selander

Vårmarknad på Karlskoga lasarett

Tid: Onsdag 18 maj kl. 9-14

Plats: Entrén på lasarettet

Välkomna till den årliga Vårmarknaden där patient- och pensionärsföreningar från trakten informerar om sina verksamheter och samtidigt har olika saker till försäljning.

Vackert bildspel om Sydafrika på Vetgiriga

Vid marsmötet visade Roland Ekelund ett bildspel som överträffade det mesta vi sett och hört tidigare på ett SPF-möte.

Den vackra impalan är alltid vaksam.

Det var ett bildspel om den resa till Sydafrika som genomfördes förra året. Resan har beskrivits i Månadsnytt nr 1 och 2.

Efter en inledande beskrivning av resan med stöd av bl.a. en Sydafrikakarta startade Roland sitt fina

Bekymrad noshörningsmamma: Vågar vi gå över?

bildspel med både stillbilder och rörliga bilder och en bakgrundsmusik av Paul Simon, Miriam Makeba och Abonwabisi Brothers. Under ca 45 minuter fick vi uppleva en underbar resa med start i Johannesburg till Kapstaden via Mpumalanga, Krugerparken, Swaziland och St.Lucia vid Indiska oceanen. Vi fick bl.a. uppleva Blyde River och dess djupa Canyon.

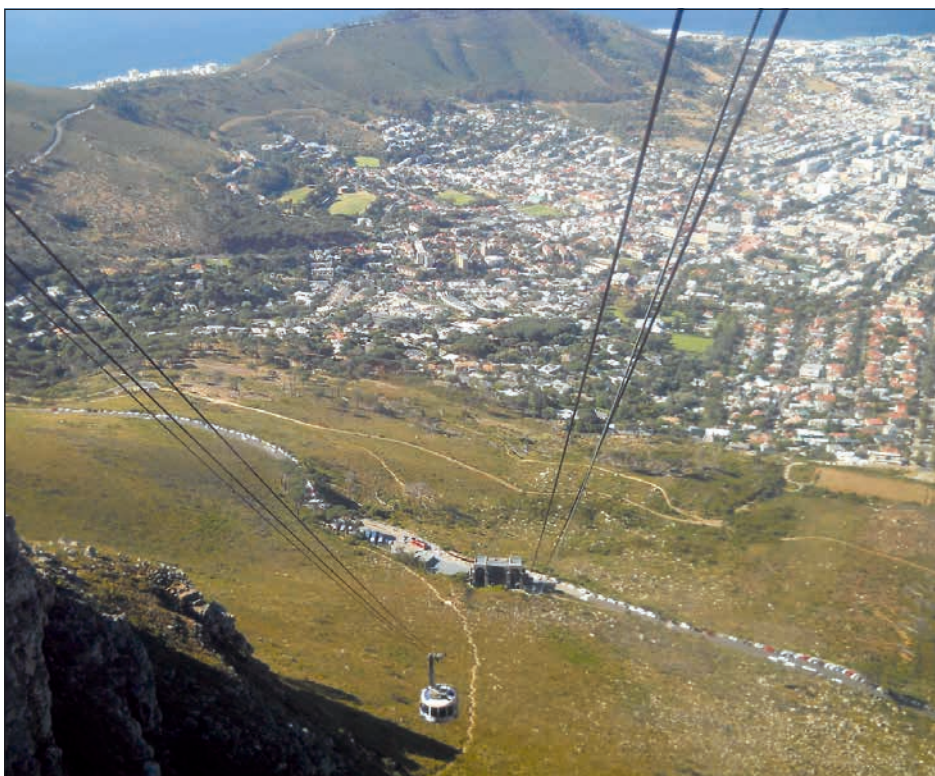
Resan genom Krugerparken med alla djur var kanske bildspelets höjdpunkt.

I Kapstaden gjorde utflykten till Robben Island djupt intryck. Bussutflykten till Goda Hopp-sudden och linbanan upp på Taffelberget var också stora upplevelser.

Man kan ana att Roland lagt ned många, många timmar för att skapa detta fantastiska bildspel. Åhörarna njöt och Roland fick en lång applåd och många uppskattande kommentarer efteråt.

Text: Allan Hede.

Foto: Roland Ekelund

På väg ner från Taffelberget.

Hurtigrutten – världens vackraste sjöresa

Många hade lockats till Träffen denna lördag för att höra Gunnar Regestad berätta och visa bilder från en resa som han och hans fru Lili-Ann gjort med m/s Trollfjord från Kirkenes till Bergen 21 – 28 juli 2007.

Norge saknade vägförbindelse mellan de nordligaste fylkena och övriga Norge ända till 1960-talet. Norska inrikesdepartementet försökte få någon att starta en snabb båtlinje för post och annat gods. Så småningom lyckades detta och den 2 juli 1893 gick premiärturen från Trondheim. Den blev populär och möttes med jubel i hamnarna efter kusten. Från 1963 är starten i Kirkenes och 12 fartyg trafikerar sträckan. Det är en transportlinje för gods och personer och blev snart också en populär turistresa. Reser man Kirkenes - Bergen - Kirkenes tar det 11 dygn. Man kan bila till Kirkenes, ta med bilen och köra iland i Bergen.

Gunnar och Lili-Ann flög till Kirkenes och res-

Vy inifrån Trollfjorden.

Easyline eller "Lätta linjen"

(Se marsnumret!) har slagit mycket väl ut!
Till hösten räknar vi med att kunna starta en grupp till, för att fler ska få chansen att vara med.

Anmäl dig preliminärt redan nu och bestäm dig definitivt i höst! Vi kontaktar alla anmälda via tel eller e-post i september.

Hör av dig till Ingalill Ericson iol.ericson@gmail.com tel 374 82 eller Ulla Forsling ulla.forsling@blixtnil.se tel 549 23 eller till expeditionen tel 302 40.

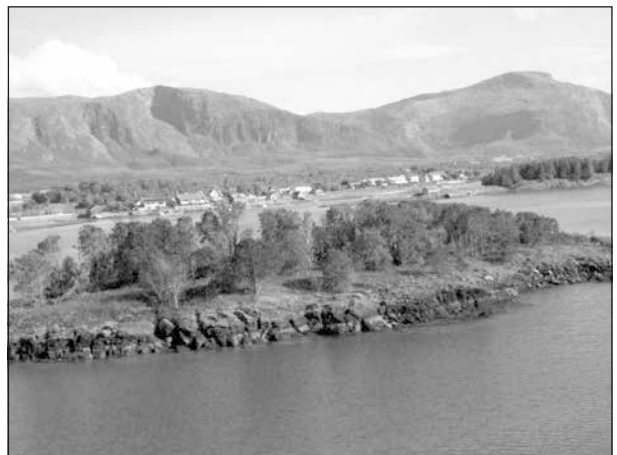
Spanande fiskarbustru i hamninloppet till Svolvær.

te med Trollfjord enkel resa. Det tog 6 dagar och 5 nätter. Då hade man tillryggalagt 1250 sjömil, ungefär 200 mil.

Mycket tid gick åt att beundra och fotografera naturen. Vi fick se bilder både från båten och från landskapet. I hamnarna fanns många båtar som Gunnar förevigade. Naturen var storslagen. Längs nästan hela kusten fanns bebyggelse. Man levde gott ombord med fantastisk mat. Vädret var växlande och havet mestadels lugnt.

Lili-Ann och Gunnar tyckte att de upplevt och sett mycket under sin resa. Det var intressant att ta del av Gunnars berättelse och bilder. Många av åhörarna hade säkert en dröm om att själva göra en sådan resa.

*Text: Majken Lasson
Foto: Gunnar Regestad*

Från Brønnøysund.

Distriktets årsstämma – heldag med glada gäster, föredrag, underhållning och förhandlingar

Årsstämman i SPF:s Örebrodistrikt hölls den 14 april i Karlskoga.

Ordföranden Inga Davidsson-Friberg inledde och hälsade alla välkomna. Vi var drygt 100 personer, representanter för de 27 föreningarna i distriktet. Vår egen stora förening fick delta med 9 ombud.

Kjell Selander och Curt Konradsson välkomnade stämmedeltagarna i solskenet vid entrén.

Inga berättade lite om medlemssituationen, men, betonade hon, det gäller inte bara att få många medlemmar: Vi måste också ta hand om de nya, ta hänsyn till olika behov och se till att vi behåller de medlemmar vi har. De nya måste vi försöka locka till våra aktiviteter. Det kan vi klara med idéer och entusiasm, det är med sådant man kan bli framgångsrik.

Kajsas Werner hälsade alla deltagare välkomna till Karlskoga med en underbar vördikt, Frödings En liten låt om våren.

Folkhögskolans rektor Elaine Lindblom och Per Törner från Studieförbundet Vuxenskolan i Örebro hörde också till de inledande talarna.

Läkemedel ska ge patientnytta

Professor Lars Nilsson höll ett mycket intressant föredrag med denna rubrik. Han inledde med att berätta att under apotekarutbildningen gjorde han sin praktik i Karlskoga.

Det är en bister sanning att var tredje pensionär på akuten är där på grund av problem med mediciner. Det gäller ofta för mycket läkemedel, men det kan också vara för lite, man slarvar med att ta medicinen.

Produkterna är som regel bra, det är användningen av dem som är risig. För s.k. yngre äldre är problemet många gånger att man inte följer ordinationen, och då är det oftast underbehandling. Det är högst 50 % som tar sina mediciner på föreskrivet sätt. Man struntar ofta i medicinen efter ett tag. Det får negativa hälsoeffekter, vilket ger höga kostnader. Vid högre ålder har man då större sannolikhet att ingå i gruppen multisjuka med multimedcinering.

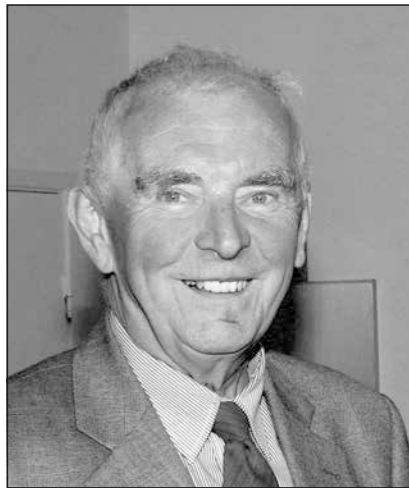
Här kommer lite skrämmande statistik: Andelen s.k. 80+ som har 10 läkemedel eller mer är ca 40 % (i Karlskoga 43 %) år 2010. Socialstyrelsen har gjort en lista över läkemedel som är helt olämpliga för äldre patienter. Många läkare känner tydligen inte ens till listan, för över 30 % av dem som är över 80 år får sådana läkemedel (i Karlskoga ca 28 %). Man törs knappt tro på sådana siffror.

Lars Nilsson kom sedan in på projektet Koll på läkemedel, som behandlades på månadsmötet och beskrivs i referatet därifrån.

Lars Nilsson tryckte kraftigt på några saker. Han menade att vi i SPF bör ha ett månadsmöte per termin om bättre läkemedelsbehandling. En studiecirkel som pågår under ett år med ca 10 sammankomster rekommenderade han också. Där ska deltagarna lära sig att ställa "vassa" frågor till sin läkare, frågor t.ex. om man säkert vet att medicinen är bra för äldre, om den passar ihop med andra mediciner o.s.v.

Kajsa Werner välkomnade alla till Karlskoga.

Professor Lars Nilsson vet allt om läkemedel.

Roland Edlund, ny distriktsordförande.

Alfred Nobel

– mannen som gjorde sig odödlig

Edith Oldenburg är van guide på Nobelmuseet och vet det mesta om Alfred Nobel. Hon berättade om hans liv. Familjen var fattig, men så småningom blev fadern framgångsrik och förmögen. Han lärde dock sina barn en viktig sak: Kapital kan gå förlorat men aldrig kunskap.

Det mesta av historien om Alfred Nobel är välkänt för oss i Karlskoga, men det kan vara värt att nämna att han till exempel har sagt: Bara när jag arbetar känner jag att jag lever.

Vi och våra gäster från andra föreningar fick lyssna till en intressant och medryckande framställning.

Underhållning – klockspel

När det var dags för underhållning fick vi lyssna till Ewa Holmström och hennes klockspel. Hon spelade för oss i Karlskoga på årsmötet och detta kan man läsa om i Månadsnytt nr 2. Nu hade hon en något mer vårlig repertoar.

Eftermiddag med förhandlingar

Efter lunch vidtog till sist årsstämmans egentliga huvudpunkt, förhandlingarna. Men innan dess höll Monica Albertus en parentation över distriktets 212 avlidna medlemmar. Hon är en mästare på att säga mycket tänkvärt med ett fåtal ord.

Stämman beslöt att avgiften till distriktet skulle vara oförändrad, alltså 35 kronor.

Två av de inkomna motionerna till sommarens kongress bifölls av stämman. En gällde en uppmaning att inte kalla personer som bor i seniorboenden för brukare. Man är en hyresgäst helt enkelt.

En annan motion som distriktet biföll, gällde

en stadgäändring beträffande antal ombud till kongressen.

När det gäller val till olika befattningar kan nämnas valet av ny ordförande, då Inga Davidsson-Friberg önskade avgå. Den nye ordföranden heter Roland Edlund. Lägg namnet på minnet! Från Karlskoga har vi som tidigare Kjell Selander i styrelsen och Kajsa Werner är suppleant.

Kjell Selander var en av dem som tackade Inga Davidsson-Friberg för hennes insats som ordförande.

Inga Davidsson-Friberg avtackades för sin insats som ordförande och hon fick ta emot både blommor och många vackra ord.

Det var en lång och innehållsrik dag och jag tror deltagarna tyckte att vi i Karlskoga hade ordnat den på ett bra sätt.

*Text: Birgitta Hede
Foto: Jan-Erik Averås*

Månadsmöte: från läkemedel till Teater och resor

Koll på läkemedel

Vi hade besök av SPF-distriktets ansvariga för läkemedel, Gunnel Lindgren. Gunnel har ett förflutet som apotekare. Projektet Koll på läkemedel drivs gemensamt av SPF och PRO. På Internet hittar man information på www.kollpalakemedel.se och här ges bara några korta glimtar. Det finns många önskemål och krav, se listan nedan:

- 1) Varje äldre patient ska ha en ansvarig läkare med totalansvar för patientens läkemedel.
- 2) Kunskaperna måste förbättras om läkemedelsanvändning för äldre. Det är viktigt att läkemedel testas även på äldre.
- 3) Det måste göras läkemedelsgenomgångar, minst 1 gång per år, för patienter med flera läkemedel.
- 4) Det är oerhört viktigt att man förstår varför man har fått en medicin. Man måste också berätta för läkaren vad man har för övriga mediciner och kosttillskott.

Det finns ytterligare en intressant hemsida på Internet: www.fass.se där man kan gå in och söka upp läkemedel. Där finns mycket information, till exempel om biverkningar.

(På distriktets årsstämma, som redovisas på annan plats, gavs också information om läkemedel, och där fick vi lära oss ännu mer i denna viktiga fråga.)

Teater Nolby och resor

Olle och Lena Söderberg, två av medlemmarna i Teater Nolby, berättade på ett mycket underhållande sätt för oss om sommarens föreställning. Det blir Shakespeares komedi Muntra fruarna i Windsor och det bör kunna bli riktigt livat. Premiären är den 23 juli.

Till sist informerade Marianne Cornelid om våra egna resor den närmaste tiden. Det har varit trögt med intresset under våren, men vårsolen får kanske fart på oss. Det kommer flera intressanta resor, alltifrån dagsutflykter (varav en hemlig ut i det blå) till flera dagar i Danmark och en vecka i Toscana.
Läs mer på sista sidan!

Birgitta Hede

Kymco Mobility Scooter Helt NY!

Handbok medföljer

Pris 11.900:- (Fab. pris 15.000:-)

Säljare: **Anders Jones**

Telefon: 0586-576 18

E-post: anders.jones@telia.com

Kurs i bridge avslutad

SPF:s nybörjarkurs i bridge oktober 2010 till mars 2011 är avslutad. Den 30 mars var avslutningsdag för kursen som innehållit tjugoen speltillfällen. Elva "elever" har deltagit. Kursen har varit mycket intressant, givande och lärorik. Johan Essén var vår kunnige och inspirerande lärare, som med lugn och tålmod svarat på alla våra tänkbara och otänkbara frågor. På avslutningsdagen firade vi vår nyvunna kunskap med goda smörgåsar och kakor som Anne Marie bakat. Nu är vi redo att gå vidare med nya bridgeutmaningar.

Kristina J Holm

Kursledare Johan Essén med bridgeeleven Marita Josefson.

Lördagsträffen: Bonader högt och lågt

"Tänk om vi skulle ha en utställning med gamla broderade bonader" föreslog någon. Alla tände på idén och man beslutade att kolla om folk hade några i sina gömmor. Resultatet blev över förväntan. Vid hängningen 13 mars fanns 34 stycken. Vi använde båda rummen och hallen. Det fanns många tankvärda sentenser på bonaderna. Mycket rörde sig om hemmet, annat hade religiösa texter. Det var ett fantastiskt broderiarbete nedlagt. Ofta var baksidorna lika fina som framsidorna. Många hade lockats till Lördagsträffen denna dag. Något bidrog väl också att det serverades våfflor!

Text och bild: Majken Lasson

Åldersdiskriminering!

När Tvärsnytt rapporterade om vilka som skulle vara ombud till (s)- kongressen påstods att det var bara äldre personer. De var mellan 37 och 57 år! Medelåldern var 50 år! Är alla dessa äldre? Kanske i unga reportrarnas ögon, men det är lika långt mellan 21 och 50 år som mellan 50 och 79 år. De äldre saknades alltså totalt, om man nu kan kalla pensionärer för äldre.

Varför finns denna åldersdiskriminering i Sverige? I många länder uppskattas och värderas äldres kunskaper och erfarenheter så högt att dessa personer tilldelas viktiga poster som rådgivare, sakkunniga, ledare och chefer. Har Sverige råd att avvara kunniga människor som har jämförelsematerial och kan bedöma situationer utifrån vad som hänt tidigare? I kommuner, landsting, riksdag finns försvinnande låg procent pensionärer, som ändå utgör 25 % av röstarna. Många frågor gäller pensionärerna och då borde man lyssna på deras synpunkter.

Det är i lag förbjudet att diskriminera barn, invandrare, m. fl. grupper. Men varför får man diskriminera pensionärer?

Inga Davidsson-Friberg

Länsordförande i SPF (insändaren publicerad i NA när Inga var ordförande)

Vi finns, om du behöver oss!

Med personligt engagemang präglad av omtanke och valfrihet, hjälper vi dig med allt som rör en stilfull och värdig begravning.

Varmt välkommen!

Värmlandsvägen 2
Karlskoga
Tel: 0586 - 534 10

FONUS
Jour dygnet runt • fonus.se

Var finns ditt testamente?

Tyvärr försvinner ofta testamenten. Hur blir arvsfördelningen då? Förvarar du det hos oss garanterar vi att det kommer fram.

Vi hjälper dig, för en tryggare vardag.

Värmlandsvägen 2, Karlskoga.
Tel 0586-545 72.

Familjens jurist
www.familjensjurist.se

Allt under ett tak!

Öppet alla dagar 8-21

Telefon 676 70

MAXI
ICA STORMARKNAD
KARLSKOGA

Välkommen till

Gjutarboden

Den lilla butiken med det stora sortimentet

Vi finns nu på Kungsvägen 43 • Telefon 310 21

Madrid den 3 maj år 1808

Sammanställt av Bertil Edling

När du läser dessa rader är vi i månadsskiftet mellan vad Bondepraktikan kallar Gräsmånaden (=april) och Blomstermånaden (=maj). Den sistnämnda är för många av oss kanske årets finaste månad då våren definitivt går över i försommar och den späda grönskan i hagar och ängar slår ut i blom och ger den där underbara skimrande ljusa grönskan. I det gamla bondesamhället gällde det då att skaffa sig kraft och styrka för sommarens kommande arbeten efter den hårda vintern. Ett folkligt uttryck för detta var ”att dricka mærg i benen”. Mærgen är ju en fettrik vävnad som sedan gammalt ansetts både vara nyttig och ge kraft eller som Linné formulerat det: **”Valborgsmässodagen brukar allmogen i Sverige dricka mærg i benen och tror Landtmannen, at om han den dagen icke får någon förfriskning, så kan han ej heller hela året få någon styrka.”**

Bilden härintill har du säkert sett. Den ingår i en serie målningar som vill visa krigets brutalitet och är gjord av den spanske målaren Goya. Det är ett av hans mest kända verk och vill ge *ett ansikte åt krigets offer, d.v.s. de vanliga människorna*. På 1800-talet var detta okänt. Krigsmålningar var istället då ofta pampiga och förskönande bilder av generaler, härskare, kungar etc. Hur många ståtliga krigsbilder finns t.ex. inte med Napoleon och vår egen Jean Baptiste Bernadotte?

Goyas tavla heter **Madrid 3 maj 1808. Arkebuseringen**. Det historiska sammanhanget var detta:

I början av 1800-talet behärskade Napoleon stora delar av Europa. Men icke England. Den engelska flottan var alltför överlägsen. Då försökte han komma åt landet och ruinera det genom att förbjuda hamnar på fastlandet att befatta sig med engelska varor. Emellertid ledde detta till en omfattande smyghandel, bl.a. från Spanien. Napoleon lät då helt fräckt ockupera landet, avsätta den lagliga kungafamiljen och installera sin egen broder som kung. Det

blev för mycket för de stolta spanjorerna. De reagerade raskt. Ingen spanjor var beredd att acceptera en påtvingad utländsk kung och ”allra minst en bror till en korsikansk uppkomling” som historikern Herman Lindquist förklarar det. Det blev inbördeskrig med blodiga sammanstötningar. I Madrid drabbade revolterande spanjorer samman med franska trupper. Spanjorerna förlorade, och tidigt på morgonen den 3 maj beordrade den franske befälhavaren att alla motståndsmän skulle avrättas. Goyas målning skildrar en av dessa många brutala avrättningar, nämligen den som skedde på berget Principe Pío där 33 rebeller arkebuserades.

Goya upprördes av Napoleons härjningar och införlivande av andra länder och den hårda regim där all opposition tystades med maktspråk. När detta brutala uppträdande kom att drabba hans eget hemland protesterade han häftigt och gjorde ovan nämnda målningar där han skildrade krigets fasansfulla råhet med detaljerad realism. Mest bekant blev bifogad bild. Den är ovanlig i flera avseenden: I centrum står en *enkel, namnlös* motståndskämpe och rädslan inför döden lyser ur hans ögon. Hans vita skjorta kontrasterar starkt mot omgivningen: han är upplyst som en Kristusgestalt med armarna utsträckta, medan exekutionspatrullen skildras anonymt utan ansikten. Här betonas skräcken – och det var just sådana krigets fasor som Goya ville uppmärksamma oss på. Originalmålningen finns i Pradomuseet i Madrid och är en av museets största publikmagneter.

3 maj 1808: spanska patrioter avrättas av fransmännen

Stunder att minnas

Väntar du gäster, eller ska du anordna en studieresa? Vi har material och tips att hämta på turistbyråerna. Välkommen!

Turistbyrå Kyrkbacken 9.
Karlskoga. 0586-614 74.
turism@karlskoga.se www.karlskoga.se

Turistbyrå Smältarbyggningen.
Kulturcentrum Berget. Degerfors. 0586-483 93.
turism@degerfors.se www.degerfors.se

1/1-12/6 Mån-Ons 10-16. Tor 10-17. Fre 10-15.

13/6-21/8 Mån-Fre 10-18. Lör-Sön 10-14.

22/8-31/12 Mån-Ons 10-16. Tor 10-17. Fre 10-15.

13/6-21/8 Mån-Fre 10-18. Lör-Sön 10-14.

Hjälp till självhjälp i Gambia

Ann-Britt Harrysson, Siv Kanon och Katarina och Sten-Åke Pettersson är alla eldsjälar inom Gambiagruppen. De visade bilder och berättade på Lördagsträffen den 5 mars. Det finns 28 gambiagrupper i Sverige.

Muntlig tradition för berättelser vidare: Åttonde och elfte generationen efter Kunta Kinte.

Republiken Gambia, den minsta staten på Afrikas fastland, ligger i Västafrika vid Atlanten. Gambia ligger längs Gambiafloden och är helt omgivet av Senegal. En känd slav från Gambia är Kunta Kinte som boken Rötter handlar om. Landet har 1,8 miljoner invånare. Klimatet är tropiskt med en varm regnperiod från juni till oktober, därefter en tid med överdådlig blomning och sedan torrhet. Ett av Gambias problem är skogsskövlingen, som leder till att öknen breder ut sig.

Presidenten heter Jammeh och har oinskränkt makt. Landet har inga viktiga naturtillgångar och en begränsad odlingsbar mark. De flesta är beroende av odling och boskapsskötsel. Lite fiske bedrivs också. Turismen har brett ut sig vid kusten, där det finns långa breda sandstränder.

Medellivslängden är 54 år och medelåldern 18, vilket ställer stora

krav på skolutbildning. Gambiagrupperna har gjort mycket för att avhjälpa bristerna. Man har organiserat och hjälpt till att bygga och förbättra befintliga skolor. Katarina och Sten-Åke Pettersson har bott i Gambia som volontärer i tre år. De har ett förflutet inom skolvärlden och därför brinner de för att höja utbildningsnivån. Stor del av befolkningen är analfabeter och många skolor i dåligt skick. Rektorsexpeditionen fanns ofta ute i det fria under ett stort träd. Det officiella språket är engelska men det finns många stamspråk som bara är talspråk. De äldre berättar för de yngre. Man beslutade sig för att samla lärare och undervisa dem så att dessa skulle bli bättre rustade att lära barnen. Undervisningen gick till så att läraren skrev på tavlan och eleverna läste i korus det läraren skrivit. Inga böcker fanns. Gambiagruppen ville ge hjälp till självhjälp. Man samlade lärare, undervisade dem i metodik och tillverkade undervisningsmaterial. I de gambianska byarna är det kvinnorna som står för det mesta arbetet både i och utanför hemmet. Det är de som bär hem vatten, sår och skördar, medan männen samlas mitt i byn och ”planerar”. Gambiagruppen undervisade kvinnorna i planering och ekonomi. All utveckling hänger på dem och de växer med uppgiften.

Vi fick ta del av ett fantastiskt och mycket väl förberett föredrag med många bilder.

Text: Majken Lasson.

Foto: Sten-Åke Pettersson

Vid byns brunn.

”Allmänheten kräver” ett kåseri i varje nummer – *med* Lilla fruntimret!

Från småskolan minns jag en vers som vi fick lära oss: ”april med sitt brokiga skinn lockar barnen ut och in”.

Ja, nu har vi verkligen ett nyckfullt väder, ömsom sol och ömsom snö. Men det spelar ingen roll, LJUSET har kommit tillbaka! Det hjälps inte, när en ibland ganska snål sol bara visar sig lite så kliver humörtermometern genast upp några steg. När jag känner mig lite nere upprepar jag högt mitt nya mantra: JAPAN! Då får jag genast rätt proportion på tillvaron.

En sak som inte är så rolig med ljusets återkomst är att plötsligt upptäcker man alla dammiga vrår och att fönstren är i stort behov av en ordentlig rengöring – ja, det är bara att ”spotta i nävarna” och sätta igång med det jag fortfarande orkar med, oftast med hjälp av något stackars tvångsrekryterat barnbarn! Fast dom är för det mesta inte särskilt nödbedda.

I dagarna har vi fått en ny bredbandsleverantör i alla Hyresbostäders fastigheter, med påföljd att jag varit utan Internet ett antal dagar. Det var inte roligt – datorn har blivit ett sådant sällskap och nästan något av en nödvändighet i min tillvaro. Svårlösta korsord t.ex. – in på Google som för det mesta löser problemet. Att följa barn och barnbarn i deras göranden och låtanden – in på facebook, där jag har allesammans. På det sättet håller jag mig à jour med allt som händer i familjen och känner mig delaktig.

Nå, problemet med nätanslutningen löstes av en vänlig gosse från Karlskoga Energi och Miljö som konstaterade ett anslutningsfel och fixade det, så nu är allt frid och fröjd igen.

Vet ni vad jag tycker är riktigt jobbigt med att försöka åstadkomma det här lilla kåseriet varje månad – jo, jag kommer inte ihåg om jag har skrivit samma sak förut! Det är ju över 10 år som jag hållit på och minnet blir ju inte bättre med åren. En som verkligen skall ha en eloge i det här sammanhanget är Birgitta Hede som varje månad stegar iväg till biblioteket och plockar ut någon lämplig illustration ur Gunilla Dahlgrens rika fruntimmersflora. Dessutom sätter Birgitta piff

på anrättningen med sina fyndiga rubriker, så äras den som äras bör!

För övrigt tycker jag lite synd om nye partiledaren Håkan Juholt, som knappt hunnit sätta sig i ”heta stolen”, förrän de grävande journalisterna är framme med sina skopor! Att ha en särbo, som förekommit i straffregistret, men sonat sitt brott för länge sedan, kan ju inte rimligtvis behöva kasta sin skugga på hans kapacitet och lämplighet som partiledare.

Det sorglustiga är att när media kritiseras för den här typen av reportage ger de alltid svaret: ”Allmänheten kräver att få veta sanningen!” Jag undrar hur många bland ”allmänheten” som ”kräver” att bli serverade all sorts strunt av den här typen som vi matas med.

Nu skall vi alla fira påsk och sen hoppas jag vi har en riktigt härlig vår att se fram emot. I maj kommer inget Månadsnytt men vi hörs nog igen i augusti.

Glad påsk!

Ulla

Ur
Gunilla Dahlgrens
Ingen ålder för en
domkyrka

? Gåttfullt ?

av Birgitta Hede

Nu gör vi ett nytt försök med sånt som går att äta. Det kan vara **alla** typer från grönsaker till snask, men i samtliga fall **bara ett ord**. (Stavningen stämmer som vanligt inte alltid.)

1. En av Noas söner placerade
2. Är kartonger
3. Klok som en päronsort
4. Okokt animal sittplats
5. Lugnet i soffhörnet
6. Knycka små kroppsdelar
7. Asagud
8. Los Angeles 10

Lämna svaren på SPF:s exp. senast fredag 27 maj även om Du inte löst allt. Du kan också skicka mail till: hede.birgitta@telia.com.

Vinsten lottas ut bland alla som har 5 rätt eller mer.

Svar och vinnare i augustinumret.

Svar på gåtor i marsnumret

1. Huvudjobb **Nick**
2. Han är inte den förste **André**
3. Han rattar nalle **Styrbjörn**
4. Enkel boning **Kjell**
5. Är maten han har i munnen **Osvald**
6. Skedde första långfredagen? **Kristoffer**
7. Medeltida ledare **Jarl**
8. Uppmaning till sökare **Finn**
9. Den nya gemenskapens arv **Eugen**
10. Det som inte är hav **Erland**

På nr 5 kom ett roligt svar: Hans (kommentar: ja, det får vi hoppas!) Nr 7: Sture och Engelbrekt är ju namn på personer men en jarl var en ämbetsman. Svaret Mark på nr 10 tycker jag är tveksamt, eftersom man brukar tala om hav och land.

Vinsten lottades på **Barbro Richardsson**, Karlavägen 25, som får hämta 2 st. Trisslotter på SPF exp.

Hur står det till med relationerna?

Sir Henrys gamle vän herr Jönsson var på affärsresa i Italien och skrev hem till sin kära hustru:

Idag har jag varit ute och vandrat bland de gamla ruinerna. Och hela tiden tänkte jag på dej!

– Många ungarlar längtar efter en öm och förstående hustru.

– Det gör många gifta män också.

Hustrun:

– Du är inte alls lika välklädd nu som när vi gifte oss för sex år sedan.

Mannen:

– Det förstår jag inte. Jag har ju samma kostym!

– Å älskling, nu glömde jag att köpa potatis.

– Du börjar bli glömsk du. Kommer du inte ihåg någonting?

– Jo, jag kommer ihåg att jag glömt köpa potatis.

– Du är bara vänlig mot mej när du vill ha pengar!

– Jamen, jag är väl alltid vänlig mot dej?

– Ja, tyvärr!

Mannen:

– I dag har jag köpt något åt den jag älskar allra mest. Gissa vad jag har köpt!

Hustrun:

– En låda cigarrer.

– Du, sa fru Olsson till sin man, det står här i tidningen att i Gambia kostar en hustru 150 kronor! Är det inte hemskt?

– Säg inte det, mellanhänderna ska väl ha sitt!

SPF:s resekommitté inbjuder till

Teaterresa till Lerbäck - "Noll Koll"

Fredag 6 maj. Pris: 700:-

Priset inkluderar teaterbiljett, trerättersmiddag, kaffe samt bussresa. Ett fåtal biljetter kvar!

"Ut i det blå"

Fredag 27 maj. Pris: 535:-

Allt du behöver veta för att följa med på en härlig tur ut i det blå!

Jylland med Skagen, Limfjorden med ön Fur, blomsterparken Jespershus m.m.

30 juni – 3 juli. Pris: 2.975:-

I priset ingår: Färja Göteborg - Fredrikshamn t/r, 3 nätter med. halvpension på bra hotell, provsmakning på Viskum Snaps, bärnstenssliperiet Hjarbaek Ravsliberi, färja till Fur, lokalguide på ön Fur.

"Opera på Skäret"

31 juli. Pris: 1.250:-

Bizets opera Carmen. Bussresa, 2-rätterslunch och kaffe på Bångbro Herrgård samt operabiljett.

Toscana med bl.a. Puccinifestivalen och operan "Madame Butterfly"

15 – 20 augusti. Pris: 8.970:-

Underbar natur, utsökt kök + operafestival. I priset ingår: Buss Karlskoga – Arlanda t/r, flyg, 5 nätter del i dubbelrum på 4-stjärnigt hotell, 5 frukostar och 5 middagar. Utflykter och entréer enl. program, operabiljett.

Resa till Stenstorp

20 september. Pris: 500:-

Vi besöker Dalémmuseet, Bonadssamlingen, Skolmuseet i Stenstorp och intar vår lunch hos Fyrvakta- ren. I priset ingår: bussresa, busskaffe, inträden till de olika museerna, lunch samt eftermiddagskaffe.

Den som har gjort en resa har alltid något att berätta.

Välkomna att resa med resekommittén

Marianne Cornelid, tel. 505 98, 070-316 64 65. E-post: maricorn5566@msn.com

OBS! Till er som betalar till SPF:s expedition, **medtag jämnt belopp.**

Resekommitténs bankgiro: 885-2634